

1954

HKMO-TRABZON

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
HARİTA ve KADASTRO MÜHENDİSLERİ ODASI
TRABZON ŞUBESİ

nasıl bir Trabzon?

TRABZON VİZYONU

Temmuz 2007
Trabzon

Çalışmadan, yorulmadan, öğrenmeden, rahat yaşama yollarını itiyat haline getirmiş milletler, evvela haysiyetlerini, sonra hürriyetlerini ve daha sonra istikballerini kaybetmeye mahkûmdurlar...
K. Atatürk

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ
HARİTA ve KADASTRO MÜHENDİSLERİ ODASI
TRABZON ŞUBESİ

K.Maraş Cad. No:22 Turhanlar İş Hanı Kat:5 TRABZON

Tel.: (0.462) 326 18 34

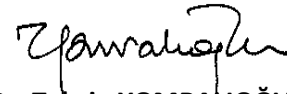
Faks: (0.462) 326 27 03

<http://www.hkmo.org.tr>

trabzon@hkmo.org.tr

Nasıl Bir TRABZON?...

Bir tutku haline gelen güzel diyarımız Trabzon ve çevresinin, önümüzdeki 10'larca yıl sonra nasıl biçimleneceğini, bugünden net bir şekilde ortaya koyacak bir yol haritasına sahip miyiz acaba?... Trabzon'u geleceğe hazırlamak; Geleceğin Trabzon'unu bugünlerden düşünmek ve tasarlamak zorundayız. Böylesi bir tasarımın öngörüsü: "İçinde yaşayanlara en iyi imkanları sunan ve onların yaşamlarını kolaylaştıran ortamları yaratmak; dengeli ve sürdürülebilir bir ekosistemi gözeterek yenilikçi bir şehir kültürü oluşturmaktır." Ne yazık ki; denize kucaklarını açan ve yeşilin her tonuyla donanmış doğamızı, her geçen gün çirkinleşen yüzüyle çevremizi ve kimliksiz beton yığınlarıyla Trabzon'umuzu maalesef elbirliği ile yaşanmaz hale dönüştürüyoruz... Yarınlar aktarılmak üzere bizlere emanet edilen bu güzel dünya mirası toprakları daha şimdilerden tüketiyoruz... Trabzon'u, gelecek kuşakların aydınlık mekanı, mutlu ve sağlıklı insanların bir yaşam dünyasına dönüştürmek için Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası olarak, aşağıda altını çizdiğimiz konuların, başta Trabzon adına karar verecek siyasiler olmak üzere her duyarlı insan tarafından dikkate alınması gerektiğine inanıyor ve Trabzon'a sahip çıkma adına bu çağrımızı değerli kamuoyunun dikkatine sunuyoruz... Tarih ve kültür mirası Trabzon'umuzda barış ve sevgi içinde yaşama umuduyla.. Saygılarımızla...

Prof. Dr. Tahsin YOMRALIOĞLU

HKMO Trabzon Şubesi

Yönetim Kurulu a.

Başkan

BEKLENTİLER ve ÖNERİLER...

1- Büyükşehir Trabzon

Mevcut yapısı itibarıyla Trabzon Doğu Karadeniz Bölgesinin çekim merkezi durumundadır. Ayrıca, bölgenin coğrafi yapısı gereği Trabzon ilçe ve köyleriyle kopuk bir yapıda değil, aksine bütünleşik bir yapıdadır. Bu yapının göz ardı edilmesi, Trabzon'un top yekun gelişmeye önünü kapatacak en büyük yanılgı olarak görülmektedir. Bu bağlamda, bölge coğrafyası, nüfus hareketleri ve idari yapı gerekleri dikkate alınarak, Trabzon'un, sadece mevcut kent merkezi nüfusu ile değil, merkezle bütünleşmiş ilçe ve köyleriyle birlikte düşünülerek özel statü kapsamında çıkarılacak yeni bir yasa ile mutlaka **büyük şehir** statüsüne kazandırılması gerekmektedir. Böylece, genelde bölge ve özelde kentteki çarpık imar ve arazi kullanım yapısının düzeltilmesi, sosyal ve ekonomik problemlerin giderilmesi gibi birçok yapısal değişimler için çok daha dinamik ve geniş bakışlı bir karar süreci yaratılmış olacaktır. Trabzon Büyükşehir projesi Trabzon'un en öncelikli projesi haline dönüştürülmelidir.

2- “Güney Trabzon” Projesi

Kent topraklarının yaklaşık 1/4'ü rasyonel olmayan yollarla kaplanmış olan Trabzon'un yeni yollardan ziyade yeni yerleşim alanlarına gereksinimi vardır. Bu bağlamda Karadeniz Kıyısı'na sıkışmış olan Trabzon'un, mevcutta var olan lineer ve kompakt kent dokusunun rahatlatılabilmesi için, **“Güney Trabzon Projesi-GTP”**nin hayata geçirilmesi gerekmektedir. GTP, kentin mevcut yapısı içerisinde Karadeniz Sahil Yolu bağlantılı olarak kuzeyden güneye açılan ana vadi arterleri aracılığı ile kentin güneye taşınmasını sağlayacak yeni bir uydu kent projesidir. Trabzon için alternatif kent merkezleri sunacak böylesi bir planın, konut öncelikli olarak yeni yerleşim alanları ve ulaşım ağı ile bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir. Güney Trabzon Proje'si için

ivedilikle gerekli imar planları hazırlanıp, kamulaştırmaya gerek olmaksızın, Arsa-Arazi Düzenlemesi (Hamur Kuralı) uygulamaları ile bu proje hayata geçirilmelidir. Bu yaklaşım ile özellikle kentin güney kesiminde Çukurçayır, Gölçayır, Kireçhane, Bengisu ve çevresinde yaklaşık 250 bin nüfuslu yeni bir kentin oluşumu sağlanmış olacaktır.

3- Kentsel Dönüşüm Projeleri

Trabzon kentinin doğası gereği dar bir alana, kurulmuş olması ve alternatif yerleşim alanlarının çok kısıtlı olması, kentin gelişimi ve tarihi değerlerinin ortaya çıkarılması açısından önemli bir sorundur. Kent içindeki çarpık yapılaşmanın ortadan kaldırılması, imar problemlerinin çözülmesi ve daha modern bir kent görünümüne kavuşturulması için öncelikli olarak bütüncül **“Trabzon Kentsel Dönüşüm Projeleri”**ne gereksinim vardır. Bu bağlamda, Zağnos Vadisi projesi örneğinde olduğu gibi, kentin doğu kısmında bulunan eski yerleşim yerlerinin de kamulaştırma yapmaksızın (Değirmendere, Çömlekçi, Esentepe vb.) **“İmar Haklarının Transferi”** gibi daha çağdaş imar uygulama yöntemleri kullanılarak kentsel iyileştirme projeleri ile yeniden şekillendirilmesi gerekmektedir. Özellikle Trabzon gibi toprağın kıt ve değerli olduğu Hong Kong, Cenova, Singapur vb dünya kentlerinde uygulanan **“yatay mülkiyetin dikeye dönüşümü”** yaklaşımı Trabzon için önemli bir model olacaktır.

Kent merkezi dışında kalan alanlar için uygulanabilir **“bütüncül imar planları”**nın ivedilikle hazırlanması, Arsa-Arazi Düzenleme çalışmalarının daha etkin yapılarak kentsel dönüşüm projeleri için gerekli olan temel arazi gereksinimlerinin önceden hazır hale getirilmesi gerekmektedir. Yapılan planların taviz vermeden uygulanabilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla, plan kurallarına uyulmalı ve bu bağlamda caydırıcı tedbirler içeren yasalar işletilmeli varsa eksiklikleri giderilmelidir. Böylece daha modern bir kent için altyapı oluşturulacak, kent içine sıkışmış tarihi yapılar ortaya çıkarılabilecek ve bu bölgelerdeki mevcut sosyo-ekonomik sorunlara daha sağlıklı ve kalıcı çözümler üretilebilecektir.

4- Kamusal Alanların Kent Dışına Taşınması

Kıt arazi varlığına karşın sürekli gelişme ve büyüme eğiliminde olan Trabzon Kent merkezinin, bazı önemli donatılarının, uzun vadeli öngörülere bağlı olarak, kent dışında uygun alanlara aktararak, daha işlevsel kullanımlara dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, başta Havalimanı, Liman, Çimento, Sanayi ve Stadyum gibi kent merkezinde kalarak gelişmeyi düğümleyen mevcut dinamik kamusal alanların kent dışına çıkarılarak, kenti rahatlatarak ve kente daha çağdaş bir görünüm sağlayacak girişimlerde bulunulmalıdır. Bu amaçla, Arsin, Söğütlü, Değirmendere, Kalanima vd alanlar uygun araziler olarak değerlendirilmelidir.

5- Hazine Arazilerinin Rasyonel Değerlendirilmesi

Kamusal faaliyetlerin daha etkin bir şekilde yürütülebilmesi için, kamu hizmet tesislerinin rastgele değil, hizmet etkinliğini sağlayacak yerlere gör planlanması ve inşa edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, **hazine arazilerine ait envanterlerin** çıkarılması ve niteliklerinin ivedilikle belirlenerek bu hizmetlere uygunluklarının araştırılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, kentin önemli bir sorunu haline gelen işsizliğin giderilebilmesi için, hazine arazilerinin **iç ve dış yatırımlara** bir teşvik aracı olarak kullanılması gerekmektedir.

6- Tarihi-Kültürel Varlıkların Envanteri

Trabzon, Tarihi **İpek Yolu** üzerinde yer almış, Anadolu'nun köklü tarihi mirasa sahip önemli şehirlerinin başında gelmektedir. Ancak bu tarihi miras, bugüne kadar gerektiği ölçüde gün yüzüne çıkarılamamış ve evrensel düzeyde yeterince tanıtılamamıştır. Bu bağlamda, Trabzon İli sınırları içindeki **tarihi ve kültürel varlıkların envanterinin** oluşturulması ve bu köklü mirasın gerek ulusal gerekse uluslar arası alanda etkin bir şekilde tanıtılarak Trabzon'un çok ciddi bir turizm merkezi haline getirilmesi sağlanmalıdır.

7- Üniversiteler Kenti Trabzon

Köklü üniversitesi ve geniş akademik kadrosuyla bir eğitim şehri olan Trabzon'un, bu potansiyelinin geliştirilmesi için **yeni üniversitelerle** takviye edilerek bir yüksek öğrenim şehrine dönüştürülmesi gerekmektedir. Nitekim batımızda Eskişehir, Oxford, Cambridge gibi kentler sadece üniversiteleri ile öne çıkarak eğitim sanayisi oluşturmuşlardır. Trabzon mutlaka yeni devlet ve vakıf üniversitelerine bir an önce kavuşturulmalıdır. Yeni üniversitelerin sağlayacağı büyük kent olma olgusu yanında, yeni ekonomik girdiler ve katma değerler ile, sosyal ve kültürel alandaki bölgesel bazlı evrensel değişim süreci de rahatlıkla sağlanmış olacaktır.

8- “e-Trabzon” Projesi

Trabzon İli içindeki resmi kurum ve kuruluşlar arasında çok daha verimli bir idari ve **yönetim koordinasyonunun** sağlanması, vatandaşa daha kaliteli hizmet verilebilmesi ve yapılacak yatırım çalışmalarının sağlıklı bir veri altyapısına dayandırılabilmesi, ancak elektronik hizmete dayalı **Trabzon Coğrafi/Kent Bilgi Sistemi**'nin oluşturulması ile mümkün olabilecektir. Trabzon için tesis edilecek internet tabanlı il coğrafi bilgi sistemleri ile; kent bilgi sistemleri kapsamında eğitim faaliyetlerinden güvenlik uygulamalarına, etkin afet yönetiminden sosyal problemlerin çözümüne, erozyon alanlarının yönetiminden çevre duyarlılık planlarının yönetimi ve turizme kadar birçok sorun ortadan kaldırılabilir. Bu proje ile Trabzon'da yaşayanlar elektronik ortamda çağdaş bir kentte yaşamının ayrıcalığına sahip olurken, ayrıca kentin **bir dünya kenti olmasını sağlayacak bir dijital dönüşüm ve bilgi toplumu projesi** olarak diğer illere de örnek olabilecektir.

9- Kırsal Arazi Düzenlemesi

Trabzon ve çevresi için en önemli sorunlardan biri de “dağınık yerleşim”dir.

Özellikle kırsal düzenleme kapsamında mevcut arazilerin çok daha verimli kullanımı ve yönetimi için, bölgeye özgü bir **“kırsal arazi kullanım reformu”**na mutlak ihtiyaç vardır. Bu anlamada, alternatif mülkiyet kullanım anlayışı ve modelleri geliştirilerek kırsal kesimde yaşanan dağınık yerleşim sorunlarının giderilmesi için kalıcı tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bölge için **“Kırsal Arazi Düzenleme”** projeleri hayata geçirilmelidir. Bu bağlamda, ülkemizde yürürlüğe giren 5403/5578 sayılı “Toprak Koruma ve Arazi

Kullanımı Kanunu”nun kırsal alanlarda arazi kullanım haklarını kısıtlamasından dolayı, yasanın Trabzon ya da aynı coğrafi özellikler taşıyan çevre bölgeler için daha özel çözümler içerecek şekilde yeniden ele alınarak düzenlenmesi gerekmektedir. Bu düzenleme ile birlikte; uygulanabilir özellikte olmayan mevcut **“çevre düzeni planı”**nın da daha rasyonel hale getirilmesi için önemli bir fırsat ve adım olacaktır.

10- Bütünleşik Havza Planlaması

Tarımsal, kırsal ve kentsel gelişimin sağlanması, turizm faaliyetlerinin arttırılması ve çevre sorunlarının en aza indirgenmesi için Trabzon İli’nin önemli havzaları olan Değirmendere, Kalanima, Solaklı ve Karadere gibi tarım ve Turizm potansiyeline sahip bu büyük havzaların “bütünleşik havza yönetimi” modelleri ile çevre düzeni planı kapsamında detaylı olarak planlanması ve yönetilmesi gerekmektedir. Bu planların hazırlanması için öncelikli olarak havzalara ait doğal ve yapay varlık envanterlerinin çok ciddi bir şekilde çıkarılması gerekmektedir.

11- Yayla-Mera Yönetimi

Ekonomik ve tabii öneme sahip yayla ve meraların doğal yapısının korunabilmesi, ancak bu alanlara ait detaylı haritalar ve envanterlerin oluşturulması, **master planların** hazırlanması ve uygulanması ile gerçekleştirilebilir. Bu sayede yayla ve mera alanlarındaki tabii dokuyu bozan çarpık yapılaşma ve gelişmenin önüne geçilerek yaşanabilir bir çevrenin oluşumu sağlanarak, önemli bir tarım, kültür ve turizm potansiyeli olan mera ve yaylalarımız yaşatılmış olacaktır.

12- Trabzon Kavşaklı Demiryolu Projesi

Bir liman kenti ve ticaret merkezi olan Trabzon İli, ticaret potansiyeli olan diğer bölgelerle ekonomik nakliye ağı ile bağlı değildir. Bu problemin çözümü için; Trabzon kavşaklı, güneyden Erzurum’a, doğudan Batum’a ve batıdan Samsun’a bağlantıyı sağlayacak bir **demiryolu projesinin** bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.

13- Kıyı Dönüşüm Projesi

Gerek Karadeniz Sahil Yolu’nun inşaatı sırasında yapılan dolgular gerekse kıyı alanlarına inşa edilmiş kamu kurumları, geçmişte toplumun erişimine açık olan doğa harikası sahil şeridini büyük ölçüde ortadan kaldırmıştır. Bu potansiyelin yeniden kazandırılması ve kıyı turizminin canlandırılması için **etkin bir kıyı planlamasına** ihtiyaç vardır. Bu düşünceyle, sahillerimiz için “**Kayadan Kumsala Dönüşüm Projesi**” başlatılmalı ve kıyı korumaya yönelik çok özel yasal tedbirlerin sağlanması gerekmektedir.

14- Doğal Gaz ve Altyapı

Sanayinin geliştirilmesi, çevre kirliliğinin azaltılması, kamu ve konut alanlarının enerji ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için, kentin kıyı ve yüksek kesimlerini içeren etkin **doğal gaz dağıtım ağlarının planlanması** ve doğalgazın ivedilikle bölgemizde kullanıma sunulması gerekmektedir. Bu bağlamda, özellikle kentsel alandaki gerekli altyapı çalışmaları başlatılmalı, ancak bu çalışma süreci Trabzon için bütüncül olarak ele alınmalı ve diğer altyapı tesislerini de kapsayarak mutlaka “**altyapı yenileme projesi**” biçiminde değerlendirilmelidir.

15- Tapu-Kadastro Çalışmaları

Trabzon ilinde çok sık yaşanan mülkiyet sorunlarının giderilmesi için bugüne kadar kadastro yapılmayan yerlerdeki tapu-kadastro amaçlı çalışmalar bir an önce bitirilmelidir. Ayrıca halihazırda mevcut olan sağlıklı kadastral altlıkların bulunduğu alanlarda **kadastral yenileme çalışmalarının** bir an önce başlatılması ve ivedilikle de bitirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla üretilecek mülkiyet bilgileri, dinamik bir çevre düzeni planı için önemli bir girdi verisi niteliğinde olduğundan asla göz ardı edilmemelidir. Tapu-Kadastro çalışmalarının tamamlanmasıyla, bölgemizde yaşanan mevcut arazi anlaşmazlıkları büyük ölçüde ortadan kalkacağından, yerel bazlı toplumun ekonomik ve sosyal refah düzeyi de dolaylı olarak artmış olacaktır.

16- Açık Deniz Kadastro

Bir sahil kenti olan Trabzon’da balıkçılık, günümüze değin il ekonomisine beklenen katkıyı sağlayabilmiş değildir. Balıkçılık alanında gerekli atılımın sağlanabilmesi için kültür balıkçılığı projelerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bunun için kültür balıkçılığı yapılan ve yapılacak, Trabzon ve benzeri ülkemizin diğer kıyı alanlarında, **kullanım hakkı yönetimi** için gerekli olan “denizsel kadastral” çalışmaların başlatılması için gerekli yasal düzenlemelerin şimdiden başlatılması gerekmektedir.

SELAM TRABZONUMA ...

Selam Trabzonuma:
Selam köşe kalesine, kargalaklı yalısına
Maranzul incirine, dutuna, karayemişine,
Yokuşuna inişine selam:

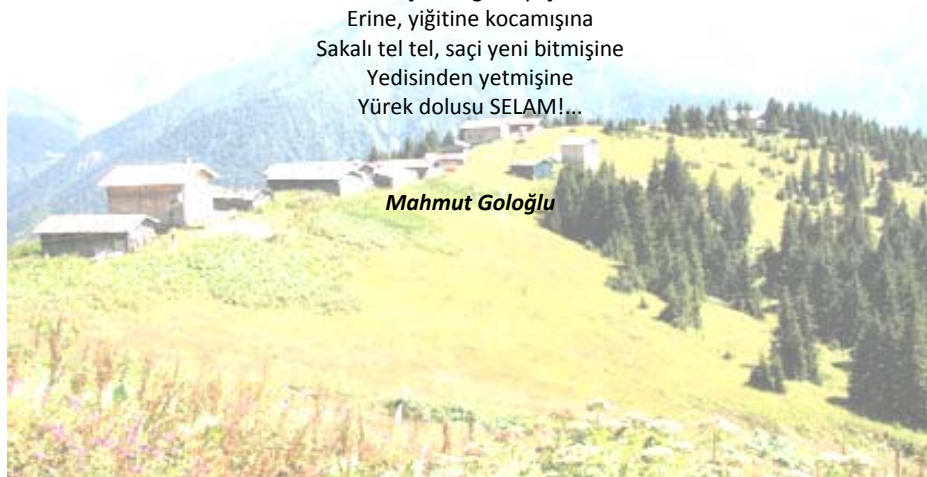
Selam Trabzonuma!
Dizi dizi küleklerine
Evleklerine, meraklerine
Anderin kaybanası enüklerine selam!

Selam Trabzonuma:
Dolamaç yolarına
Tel tel kuymağına
Hamsili kayganasına, lazutdan bazlamasına
Kumuluna, kanzilişine
Zanusuna, zinosuna, ziziline Selam!

Selam Trabzonuma:
Trabzon'un uşağına
Kaytanına, kuşağına
Zıpkasına, mintanına, kukulasına
Çülkisine, çapulasına
Horonuna, kemeñçesine, yayına
Funduğuna, misirina, çayına Selam!

Selam Trabzonuma!
Gölülde yaşatıp göremediğim
Yoluna bakıp gidemediğim
Hali nicedir bilemediğim
Damına, tarabasına
Ağasına, marabasına
Kara kaşlisına gözü yaşlisına
Erine, yiğitine kocamışına
Sakalı tel tel, saçı yeni bitmişine
Yedisinden yetmişine
Yürek dolusu SELAM!...

Mahmut Goloğlu

Son Söz...

Geçmişten geleceğe bir Tarih şehri Trabzon...

Hititlerden itibaren yerleşimlerin olduğu bilinen, M.Ö. VIII.

*Yüzyıldan itibaren izlerini günümüze taşımış, üzerinde
medeniyetler barındırmış, imparatorluklar kurmuş, krallara
taç giydirmiş, 17. Yüzyılda dünya büyük şehirleri
sıralamasında 165. Sıraya yükselmiş, kıyısı köşesi, buram
buram tarih kokan eski bir başkent... Marco Polo'nun Çin'e
seyahatlerini Trabzon üzerinden yaptığı, ipek yolu güzergahı,
karayemişin, hurmanın yetiştiği toprakların yurdu Trabzon...*

*Bugün de Karadeniz'in incisi yeni yüzyıllara kendisini
hazırlayan bir kent... Geçmişin esintilerini eşsiz doğası
içerisinde bölgesine ve ülkesine sunan Türkiye'nin "T"si
Trabzon...*

Lütfen hep birlikte bu "değer"e sahip çıkalım...

Bugünün çözümleri, yarının sorunları olmasın, lütfen!...

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası

Trabzon Şubesi

